CINQUANTA (25+25)

JOSEP F. MORAGREGA FONT
President del CERE 2007-

La comarca de la Ribera d'Ebre ha patit durant els darrers vint-i-cinc anys, alhora que ho ha fet el nostre entorn, tota una sèrie de canvis no exempts de traumes, sobre els quals hem reflexionat poc i davant molts dels quals encara hem de respondre. Aquesta evolució ens ha abocat a una situació d'un grau creixent de complexitat en què les interaccions humanes a tots els nivells resulten aclaparadores i plenes de matisos. Per afrontar els reptes presents i futurs plantejats pel nou marc que ens envolta, cal que les nostres institucions públiques i privades es trobin en condicions de ser útils per a la recerca del progrés entès no només en termes materials, sinó vist alhora a través d'un prisma que n'emfatitzi el costat humà, social i ètic.

Josep F. Moragrega Font (foto: M. Anguera Terré. Vinebre, 2008)

Fent un cop d'ull al trinomi clàssic "política–economia–societat" ens n'adonem que aquests mots designen tres aspectes d'una mateixa realitat. Un canvi en qualsevol d'aquests factors altera de forma automàtica els altres dos. Aquesta visió de conjunt sempre ens ha de servir per recordar que els enfocaments parcials dels problemes difícilment poden generar solucions viables i que les anàlisis superficials rarament ens ajuden a treure l'entrellat de tot plegat.

A més, cadascú ha de prendre la decisió sobre quin dels tres factors ha de prevaler sobre la resta, i aquesta és una elecció crucial, ja que predetermina els actes que se'n deriven i les seves conseqüències. Podem posar dalt de tot l'economia, la política o la societat, és a dir, les persones. L'economia, el mercat, amb els seus diferents graus de llibertat en què es manifesta al llarg dels sistemes econòmics del món, genera tota una sèrie de desajustos socials que correspondria a la política compensar, tot i que sovint aquest aspecte s'oblida i política i societat acaben al servei de l'economia. La nostra comarca ho sap perquè al llarg de la història ha rebut i continua rebent les conseqüències d'aquesta funesta correlació de forces.

Quan la política recorda que la seva finalitat és gestionar els desequilibris econòmics, i encara més quan no ho fa, descobreix que la seva força és insuficient per atendre totes i cadascuna de les necessitats socials. I és aquí quan entra en joc l'anomenat tercer sector, format per les entitats privades sense ànim de lucre, enteses en un sentit ampli. Fa vint-i-cinc anys, la Ribera d'Ebre patia un d'aquests episodis cíclics d'autoconsciència que de tant en tant fan palesa aquesta mancança en general i en l'àmbit cultural en particular.

El 21 de juny de 1982 se celebrava a Flix la primera reunió comarcal de cultura entre persones i entitats interessades a dur a terme una tasca cultural a la Ribera d'Ebre. A la reunió següent es decidia crear una comissió gestora encarregada de preparar la I Trobada Comarcal de Cultura celebrada el 2 d'octubre a l'històric local La Democràcia de Móra d'Ebre. Hi assistiren representants comarcals i una delegació de la Generalitat de Catalunya. El 30 de juny de 1983 es constituïa a Vinebre el Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre.

El CERE neix amb una voluntat de servei clarament expressada en els seus estatuts i que cal potenciar en el futur mitjançant tota una sèrie d'accions en les quals ja s'està començant a treballar. D'aquesta manera podrem conservar i difondre el llegat de la feina feta durant tots aquests anys per tal que l'entitat guanyi en reconeixement i en prestigi, cosa que ens ha de permetre endegar projectes cada cop més ambiciosos. D'una banda, cal incorporar nous membres a la Junta Directiva, que aportin noves idees i nous punts de vista; de l'altra, hem de consolidar les línies de treball existents i alhora tirar endavant nous projectes que ens ajudin a cobrir els objectius fundacionals.

Mirant al nostre voltant, ens adonem que els centres d'estudis juguen o poden jugar un important paper social a diferents nivells. D'una banda, com a generadors de coneixement en zones on les universitats no hi són presents, i on no podem disposar de les eines que aquestes faciliten als territoris on

estan implantades. D'altra banda, també juguen un paper important com a motor de desenvolupament econòmic, ja que el sector cultural té una dimensió econòmica que tot sovint no tractem amb l'atenció que caldria donar-li. Per acabar, un altre nivell en el qual s'ha de guanyar pes és en la gestió de reptes que tenim la societat en conjunt, com ara la gestió del patrimoni mitjançant tractaments museològics coordinats entre els diferents municipis o la creació de comissions cíviques que analitzin aspectes rellevants per a la ciutadania, o la incorporació dels nouvinguts a les nostres societats des d'un punt de vista cultural també, amb l'avinentesa que no només ells s'han d'integrar a la nostra cultura, sinó que tots ens hem d'integrar en la cultura que formarà la identitat del nostre país en el futur, que haurà de basar-se en el mestissatge si volem que la nostra societat sigui forta i cohesionada. Aquest darrer és un procés delicat, ja que implica molts sentiments i no serà fàcil trobar el camí. Però el que no podem fer és fer veure que no passa res, i no encarar el repte que tenim al davant. Evidentment, tot això supera, i de llarg, la tasca que ha de fer un centre d'estudis. Però dintre de tots aquests processos penso que hi hem de jugar algun paper, més gran o més petit, segons el tema en qüestió i les circumstàncies de cada moment.

Josep F. Moragrega, president del CERE, entre Pere Muñoz i Albert Pujol, presentant els actes de Sant Jordi organitzats pel CERE a Flix, 2008 (foto: M. Anguera Terré)

Així, cal potenciar la nostra presència en les activitats culturals que es realitzen en tots els municipis de la Ribera d'Ebre. Hem de donar suport als estudiosos i persones amb inquietuds sobre la nostra comarca, en siguin o no originaris, per tal que puguin tirar endavant els seus projectes i estudis. Cal dotar el CERE d'una major solidesa financera i de mecanismes de gestió professional. Hem de crear un fòrum d'entitats culturals de la comarca, per intercanviar experiències i aprofundir en el coneixement mutu. Hem de fomentar que les entitats culturals locals es facin socis del CERE. I això ho podem fer donant suport a les entitats culturals de la comarca en aquelles necessitats que ens manifestin i veiem que sigui viable oferir-los ajut. Cal impulsar un model mancomunat per gestionar el patrimoni comarcal i afavorir el desenvolupament cultural comunitari per vertebrar i consolidar les diverses iniciatives municipals que es projecten a l'entorn d'alguns dels pols d'interès patrimonial de la comarca. Hem de potenciar la investigació de base en tots els àmbits culturals i ajudar a la transferència de coneixements entre els sectors acadèmics i els professionals, per exemple en casos com el turisme, l'agricultura, l'artesania, la indústria, etc. En definitiva, hem de posar els coneixements del CERE al servei de la societat civil i de les administracions, hem de conèixer millor les inquietuds d'aquestes i hem de cercar punts de col·laboració, alhora que ajudem a difondre la cultura de la comarca.

A dia d'avui, el CERE no compta amb tots els mecanismes necessaris per fer front a aquests reptes. Però hem de treballar tots plegats per aprofitar millor els recursos que ja tenim per tal de fer-hi front, i incorporar les eines necessàries per gaudir cada cop més de majors recursos materials, econòmics i humans per augmentar el grau de compliment d'aquests objectius.

Móra la Nova, maig de 2008